

Naar een normatief model voor de praktijk van

ontwikkelingssamenwerking

Conferentie Christelijke Filosofie, 21 januari 2012

Prof.dr.ir. H. Jochemsen,

bijzonder hoogleraar Christelijke Filosofie, WUR

De Divina Commedia, Dante Alighieri

*Op 't midden van ons
levenspad gekomen,
Kwam ik bij zinnen in
een donker woud,
Want ik had niet de
rechte weg genomen*

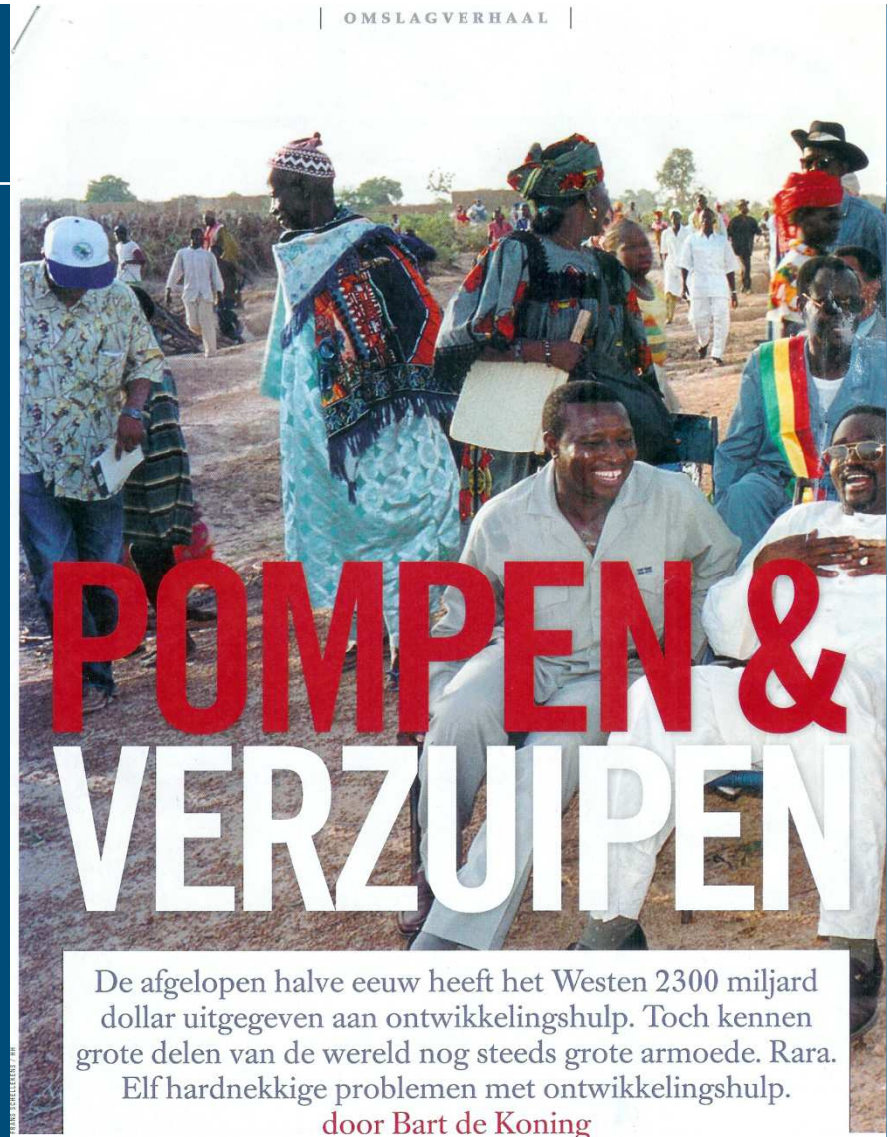

Kritiek op OS

- Leidt tot hulpverslaving
- Houdt corrupte regiemers in stand
- Maakt 'endogene' ontwikkeling moeilijker

Deels terecht

- Vooral over uitvoering humanitaire hulp en hulp van financiële en internationale instellingen
- Achtergronden problematiek liggen dieper

Ontwikkeling

- President Truman, januari 1949
 - *“..... we must embark on a bold new program for making the benefits of our scientific advances and industrial progress available for the improvement and growth of underdeveloped areas.”*
- In loop 20e eeuw: Ontwikkelingshulp is geheel van beleid en projecten, infrastructuur, kapitaalstromen en technologieoverdracht
- Jaren 60 en 70: niet gewenste effect
- Jaren 80: meer nadruk op markt
- Maar: industrialisatie negatieve milieueffecten
- Aandacht voor **Duurzame ontwikkeling**
 - (Brundtland, Our common future, 1987)

Duurzaamheid

Caspar David Friedrich

- Romantiek; kritiek op natuurbenadering en effecten industrialisatie

Dus

- ‘Ontwikkeling’ wortelt in rationalisme
 - Wetenschappelijk–technische beheersing
 - Economische groei
- ‘Duurzaamheid’ (ecologische) wortelt in romantiek
 - vooral in gevoel, beleving
- Spanning tussen beheersingsideaal en persoonlijkheidsideaal en natuurideaal

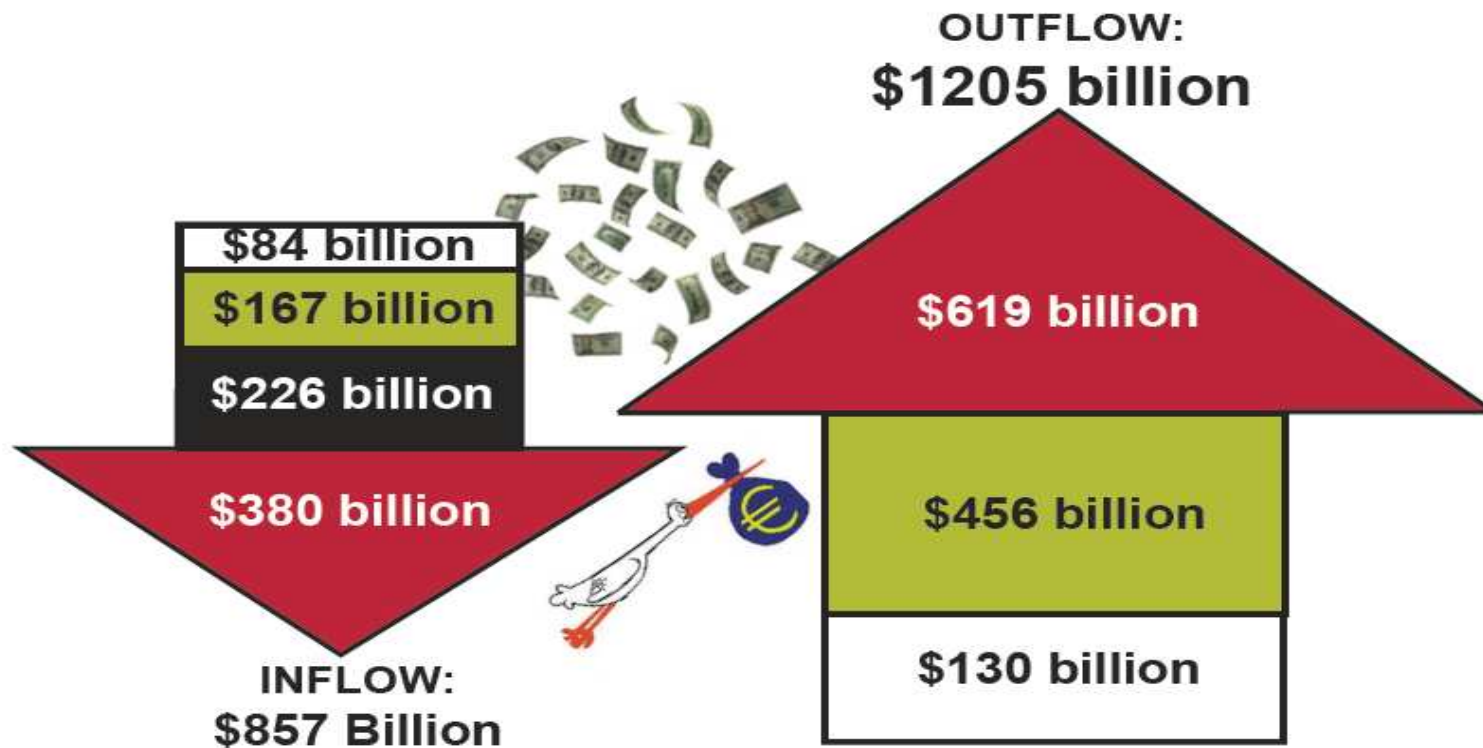
Moderniteit

- Premodern:
 - wereld verstoorde maar geordende schepping
 - mens behoort daartoe **en** beheerder
- Modern
- Onze cultuur is erfgenaam van de Verlichting (moderniteit)
- Werkelijkheidsopvatting van moderniteit:
 - Mens vooral rationeel subject,
 - Mens bedenkt zelf zijn waarden
 - Mens, relaties, wereld alleen zin als ik die eraan geef
 - Wereld en samenleving: uitgangsmateriaal voor menselijke reconstructie
 - Gaat beter met moderne wetenschap en techniek en
 - Productie; doelmatig en grootschalig; industrialisatie
 - In het openbaar gelden alleen 'redelijke' argumenten; religie is privé

Moderniteit en ontwikkelingssamenwerking

- Benadering vanuit 'tekort' van andere culturen
- Vertaling daarvan in projecten
- Doelrationeel handelen
- Lineaire oorzakelijkheid tussen interventie en resultaat
- Behoeftte aan kwantitatieve effectmeting

(Average 2002 - 2006)

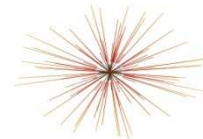
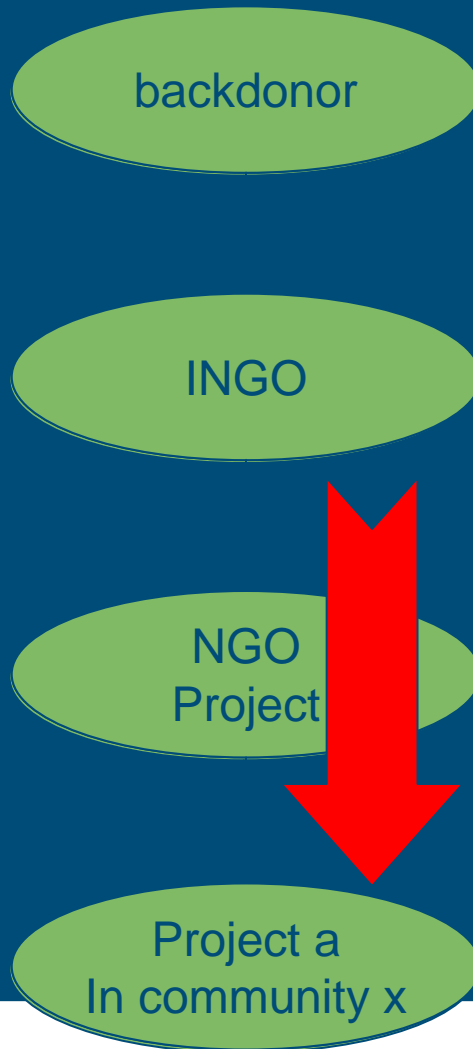
INFLOW

- Global ODA
- Developing countries' migrant remittances
- Net FDI to developing countries
- New loans to developing countries

OUTFLOW

- Illicit flows(est)
- Developing countries' debt service
- Profit remittances on FDI

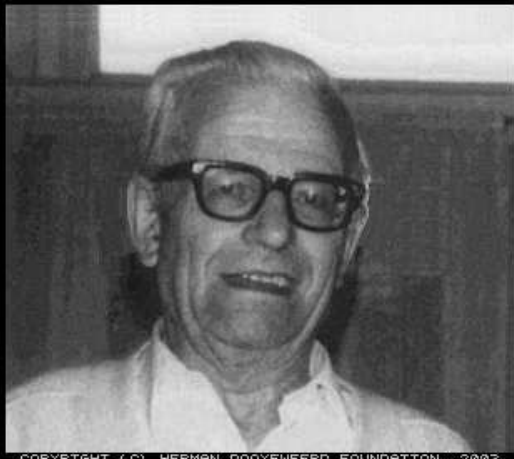
Directe oorzaak-gevolg relatie?

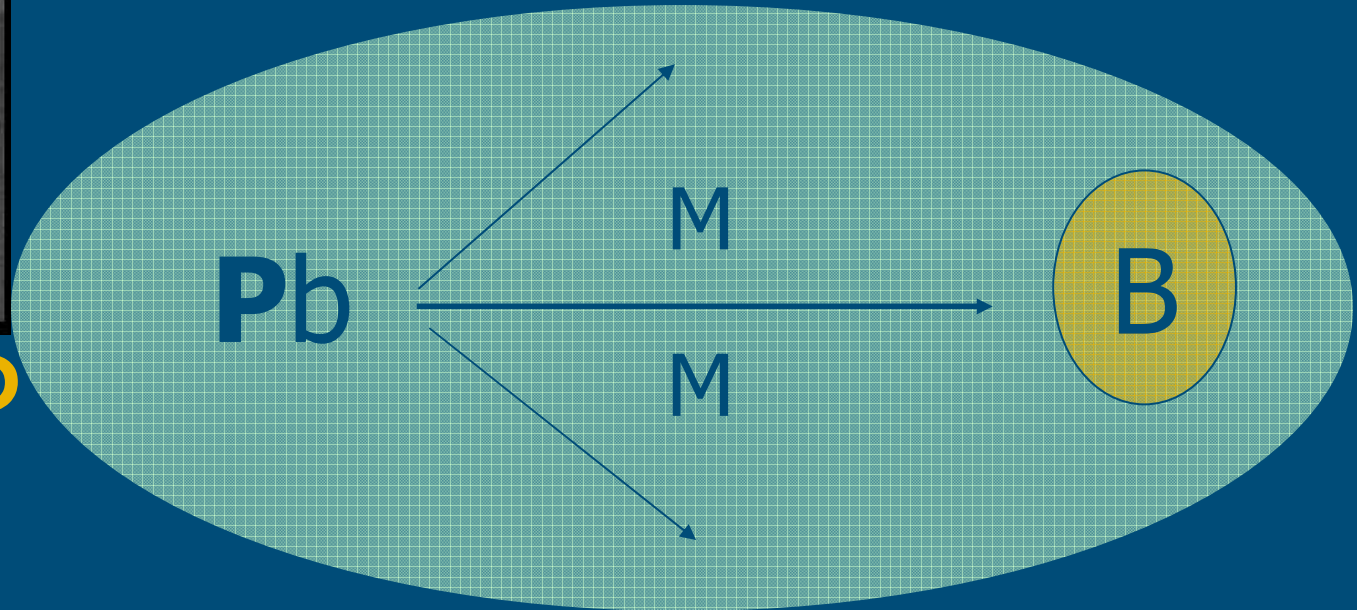
Een andere benadering

- Bestaande structuren niet waarde vrij maar voorgestructureerd
- Sociale praktijk als normatieve praktijk
- Praktijk: historisch gegroeid, samenhangend geheel van menselijk handelen
- Bestaansredenen, Bestemming
- Kwaliteitsmaatstaven

Normatief praktijkmodel

P

P: (beroeps) praktijk; Pb: praktijkbeoefenaar; B: bestemming van de praktijk; M: praktijkmaatstaven

Ontwikkelingswerk als normatieve praktijk

- **Kwalificerend aspect?**
- Vooruitgang?
- Geluk?
- Omkering waardehiërarchie (Goudzwaard)
- Welzijn (Mc Gregor)
 - Levensonderhoud
 - Ervaren kwaliteit van leven
 - Zinervaring verbonden met anderen
- Ontwikkeling als Waarderealiseringspraktijken in praktijken en instituties; zinontsluiting

Kwalificerend aspect van Ontwikkelings*samenwerking*

- Bevordering van het proces van ontwikkeling:
- Mensen helpen hun praktijken en hun waarderealiseratie te ontwikkelen en verbeteren
- Ontsluiting van de instituties en praktijken en hun bestemming (als gedefinieerd door de zinkern van hun kwalificerende aspecten).

Kwalificerende aspect (2)

- Kernactiviteit: Facilitering, coaching, vorming, training; de 'doelgroep' dient actor te blijven van eigen ontwikkeling
- Kwalificerend is het formative aspect (historisch, cultureel, technisch)
- Zinkern/ normatief principe: zingerichte vormgeving

WAGENINGEN UR

For quality of life

Funderende aspect

- Funderende aspect van sociale structuren: historisch, formatief
- Hier: vorming/onderwijs van mensen in het ontwikkelen van instituties en praktijken
- Wetenschap en techniek wel belangrijk maar gericht op zinontsluiting
- Doelgroep blijft actor van eigen ontwikkeling
 - Ontwikkelingsdemocratie
- Hoogtechnologisch \neq industrialisering
- Economische ontwikkeling \neq grootschalige industrialisering

Ontwikkelingssamenwerking

- Principieel samen-werking
- *Wij en zij* moeten 'ontwikkelen'
- Waken tegen geïnstitutionaliseerd paternalisme

Deugden en regulatieve zijde

■ Deugden

- Belichaming van ethische principes
- Maken 'spontaan' ethisch handelen mogelijk

■ Regulatieve zijde

- Wijze waarop maatstaven voor goede (competente) praktijkbeoefening worden geïnterpreteerd en de praktijkbeoefening in concreto wordt gerealiseerd
- betreft motivaties en opvattingen over werkelijkheid, menselijke bestaan, betekenis van eigen praktijk hiervoor etc.

Regulatieve zijde en religie

- Overtuigingen en motieven voor interpretatie en zinduiding
- Religie (een) bron vooral in ontwikkelingslanden
- Vereist openheid voor religie in OS
- Religieus-geïnspireerde opvattingen over ontwikkeling ook bespreekbaar
- Regulatieve noties vanuit ref. wijsbegeerte
 - Scheppingsmotief
 - Kwaad en verstoring
 - Bevrijdings-/ verlossingmotief
 - Verwachtingsmotief: anti-utopisch

Implicaties (1)

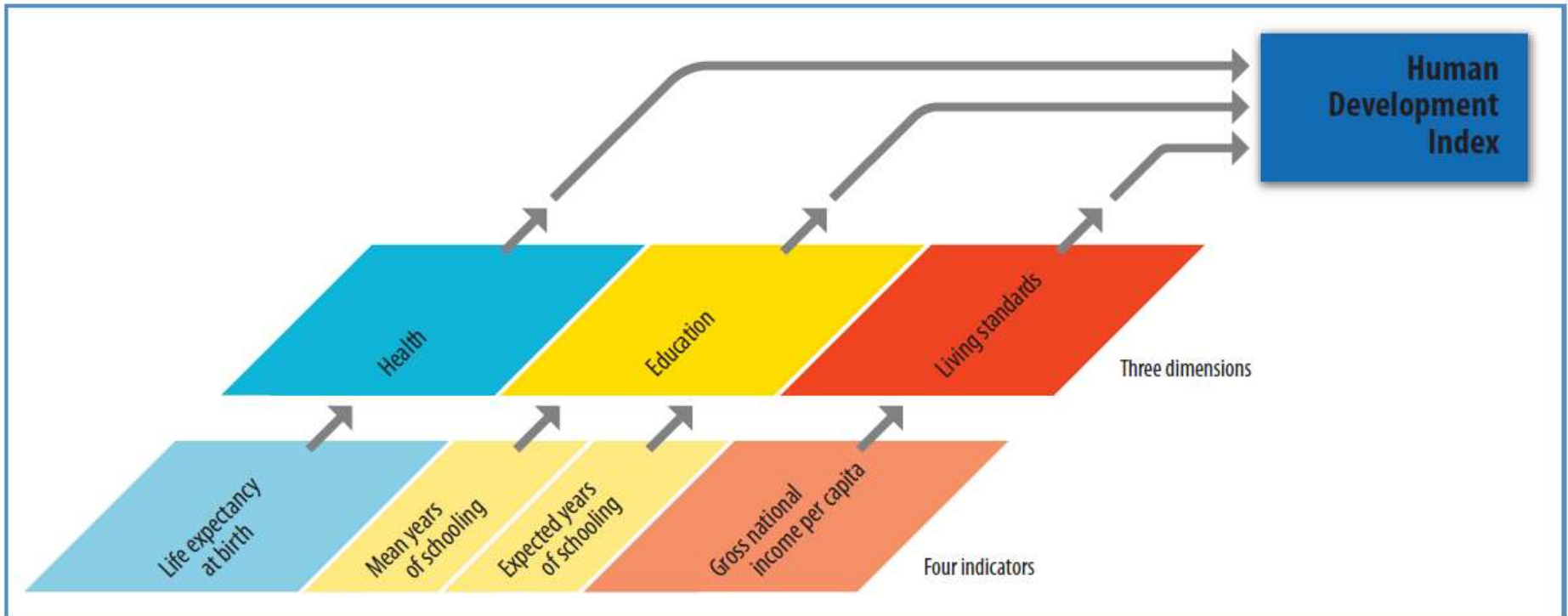
- Het moderne ontwikkelingsbegrip heeft geleid tot een aantal mondiale crises (finance, food, fuel)
- Toch lijkt dit begrip nog steeds leidend in veel beleid inzake OS zowel in donor- als in ontvangerlanden
- Heeft in bestrijding van armoede niet gewenste succes gehad
- En als OS daarin wel succesvol wordt dan worden sommige crises verergerd
- Andere visie en benadering nodig

Implicaties (2)

- Respect voor inherente normativiteit in de werkelijkheid: ecologische en culturele duurzaamheid
- Welzijn in ons deel van de wereld kan niet bereikt worden zonder mensen in andere delen van de wereld
- Van een roofbouw-economie naar een recycling economie (cradle-to-cradle, bio-economy)
- Non-trade concerns moeten tellen in WTO onderhandelingen
- Bredere set van indicatoren voor ontwikkeling dan BNP (bv indicatoren als de Human development index, HDI.
- Multilaterale instituties concentreren zich op mondiale publieke goederen

FIGURE 1.1 Components of the Human Development Index

The HDI—three dimensions and four indicators

Note: The indicators presented in this figure follow the new methodology, as defined in box 1.2.

Source: HDRO.

Hartelijk dank voor uw aanwezigheid
en uw aandacht

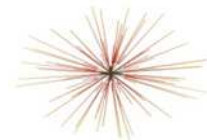
Zie ook

www.prismaweb.org

WAGENINGEN UR

For quality of life

STICHTING VOOR
CHRISTELIJKE FILOSOFIE